

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobkyně: **X. Y.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 12. 2020, č. j. 19 Ad 22/2018 - 197,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Usnesením Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“) byl žalobkyni v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2018 č. j. MPSV-2018/70516-923, ustanoven opatrovníkem Mgr. Petr Miketa, advokát, se sídlem Jaklovecká 18, Ostrava, podle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.“). Krajský soud v odůvodnění uvedl, že v dané věci bylo třeba žalobkyni ustanovit opatrovníka pro řízení, neboť to bylo nezbytně třeba za účelem ochrany jejích práv. K tomuto závěru vedlo soud zjištění, že od roku 1999 žalobkyně trpí duševní poruchou, která se zhoršuje. Již v roce 2018 počínala dezintegrace osobnosti žalobkyně, přítomen byl také mírný kognitivní deficit, sociální úpadek a izolace a narušena kontrola reality. Soud proto v souladu s § 29 odst. 3 o. s. ř. ustanovil žalobkyni opatrovníka pro toto řízení, neboť to bylo třeba k ochraně jejích práv.

II.

[2] Proti označenému usnesení krajského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Stěžovatelka namítla, že nesouhlasí s ustanovením opatrovníka. Zdůraznila, že v řízení před krajským soudem požádala o ustanovení zástupce z řad advokátů, a to s ohledem na svůj zdravotní stav a nedostatek finančních prostředků. Stěžovatelka poukázala na to, že k její osobě byly v trestním řízení vypracovány posudky, které dospěly k závěru o trestní neodpovědnosti stěžovatelky z důvodu nepřičetnosti. V řízení před krajským soudem jsou z pohledu stěžovatelky projednávány složité právní otázky, na které není z důvodu svého zdravotního handicapu schopna adekvátně reagovat. Jestliže krajský soud stěžovatelce přesto neustanovil zástupce-advokáta, došlo tím významnému omezení přístupu stěžovatelky ke spravedlnosti. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Stěžovatelka současně požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce v řízení o kasační stížnosti.

III.

[3] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV.

[4] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost ani povinnost být zastoupen advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, a na něj navazující judikaturu, např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, č. j. 6 As 131/2018 - 31, či ze dne 6. 5. 2020, č. j. 10 As 445/2019 - 32). Napadené usnesení nepochybně právě takovým rozhodnutím je, stěžovatelce proto nevznikla povinnost k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti ani povinnost být v tomto řízení zastoupena advokátem. Krom toho se krajským soudem přiznané osvobození od placení soudních poplatků vztahuje i na řízení o kasační stížnosti (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost nepožadoval, a nerozhodoval proto o žádosti stěžovatelky o osvobození od soudního poplatku. K zastoupení kasační soud uvádí, že ač dle citované judikatury není ve věci povinné, stěžovatelka o ustanovení zástupce požádala. Nejvyšší správní soud proto její žádost posoudil, neboť přestože zastoupení stěžovatelky v daném řízení není obligatorní, je jistě možné. Nejvyšší správní soud shledal, že není splněna nezbytná podmínka pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatelky není nezbytně třeba pro ochranu jejích práv v řízení o kasační stížnosti. Projednávaná věc týkající se neustanovení zástupce v řízení před krajským soudem je totiž jednoduché povahy, kasační stížnost má základní požadované náležitosti a je zřejmé, čeho se jí stěžovatelka domáhá, je tedy projednatelná a Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího, na základě podkladů obsažených ve spise, rozhodnout. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

pokračování

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle § 29 odst. 3 o. s. ř., jenž se použije s ohledem na § 64 s. ř. s. i v soudním řízení správním, může předseda senátu, pokud neučiní jiná opatření, ustanovit opatrovníka také účastníku, *kteřý byl stížen duševní poruchou*.

[8] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že účelem institutu opatrovníka je zabezpečení ochrany práv účastníka řízení, který se řízení nemůže zúčastnit nebo nemůže realizovat svá práva a povinnosti, případně je není schopen realizovat řádně (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2014, č. j. 6 Azs 25/2013 - 38). Ústavní soud pak specifikoval, že dle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. lze ustanovit opatrovníka účastníku řízení, jemuž jeho abnormální psychické vlastnosti neumožňují svá práva před soudem plnohodnotně obhajovat (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2008, sp. zn. III. ÚS 2951/07).

[9] Stěžovatelka v kasační stížnosti brojí proti ustanovení opatrovníka pro řízení před krajským soudem a současně se domáhá ustanovení zástupce-advokáta pro dané řízení s odůvodněním, že bez zástupce-advokáta je omezen její přístup ke spravedlnosti. V řízení před krajským soudem se projednávají složité právní otázky, na které není stěžovatelka schopna z důvodu svého zdravotního handicapu adekvátně reagovat.

[10] Nejvyšší správní soud shledal, že v řízení před krajským soudem byly splněny podmínky pro to, aby byl stěžovatelce opatrovník ustanoven. Z lékařských posudků doložených krajskému soudu vyplývá, že stěžovatelka již od roku 1999 trpí duševní poruchou s bludy, která se postupně zhoršuje a je chronická. Již v roce 2018 počala dezintegrace osobnosti stěžovatelky, přítomen byl také mírný kognitivní deficit, sociální úpadek a izolace a narušena kontrola reality. Dle kasačního soudu proto krajský soud postupoval správně, jestliže stěžovatelce, která je stížena duševní poruchou (na což ostatně sama poukazuje v kasační stížnosti) ustanovil opatrovníka z řad advokátů, neboť to bylo třeba k ochraně jejích práv.

[11] Pokud jde o vztah institutů ustanoveného opatrovníka a ustanoveného advokáta, Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 10. 2. 2011, č. j. 4 Ads 129/2010 - 164, vyložil, že ochrana zájmů účastníka řízení, jemuž byl ustanoven opatrovník z řad advokátů, logicky musí mít přednost před institutem zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (povinnost advokáta realizovat pokyny klienta). V opačném případě by mohl být zmařen základní účel, pro který byl opatrovník ustanoven, neboť účastník řízení trpící duševní poruchou by mohl udělit svému opatrovníkovi například pokyn ke zpětvzetí žaloby, aniž by si uvědomil význam takového úkonu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, č. j. 6 As 131/2018 - 31). Krajský soud proto nepochybil, jestliže stěžovatelce za účelem ochrany jejích práv ustanovil opatrovníka (kteřý je advokátem).

[12] Nejvyšší správní soud dodává, že z kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatelka požadovala ustanovení advokáta z důvodu svého zdravotního handicapu a proto, že se neorientuje v právních otázkách a sama není schopna v řízení adekvátně komunikovat. Právě s ohledem na tyto skutečnosti však byl stěžovatelce ustanoven opatrovník z řad advokátů, tj. proto, aby chránil její zájmy a zároveň byl schopen řádného právního postupu v řízení. Krajský soud tak ustanovením opatrovníka z řad advokátů zajistil, že v řízení budou stěžovatelčina práva náležitě chráněna.

[13] Kasační soud tedy shrnuje, že vzhledem k tomu, že ustanovený opatrovník je současně i advokátem, stěžovatelce rozhodnutím krajského soudu nemohla vzniknout žádná újma.

[14] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal kasační námitky důvodnými a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[15] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. dubna 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu